

**ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ,
ПІДРЯДНИКАМИ ТА ПОКУПЦЯМИ З ВИКОРИСТАННЯМ
СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ КОНФІГУРАЦІЇ «СПС.АГРОКОМПЛЕКС»**

Т.Я. Тінтулова, О.М. Гончарова

Одеський державний аграрний університет

Ключові слова: розрахунки, конфігурація, автоматизоване робоче місце бухгалтера, покупці, постачальники.

Анотація. Проаналізовано сучасний стан організації автоматизованого обліку розрахунків з постачальниками, підрядниками та покупцями в сільськогосподарських підприємствах. Висвітлено особливості використання спеціалізованої конфігурації «СПС.АгроКомплекс» для обліку розрахунків з контрагентами.

Вступ. У сучасних умовах господарювання, за наявності конкуренції як невід'ємного елемента ринкової економіки та труднощів реалізації і збуту продукції, сільськогосподарські підприємства, як і промислові, продають її, використовуючи форми наступної оплати. Таким чином у підприємств з'являється дебіторська заборгованість, яка виступає важливою складовою оборотного капіталу. В той самий час підприємства для здійснення господарської діяльності повинні закуповувати сировину, матеріали, інші товарно-матеріальні цінності, основні засоби, замовляти певні роботи та послуги, формуючи таким чином кредиторську заборгованість. Ці види розрахунків значною мірою впливають на фінансовий стан підприємства і тому заборгованість за цими розрахунками в процесі фінансово-господарської діяльності повинна знаходитися в рамках припустимих значень. Сумнівна дебіторська та прострочена кредиторська заборгованість свідчать про порушення сторонами розрахунково-платіжної дисципліни, що потребує негайного вжиття заходів для ліквідації негативних наслідків. Своєчасне прийняття цих заходів можливе лише за умов здійснення підприємством систематичного контролю за розрахунками.

Обов'язковою умовою досягнення оперативності та вірогідності інформації, контрольованості процесу розрахунків з контрагентами є автоматизація обліку, яка сприяє його вдосконаленню і підвищенню аналітичності та оперативності. Це і зумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень. Проблемі автоматизації бухгалтерського обліку приділяється багато уваги у вітчизняних науково-практичних та навчальних публікаціях. Праці В. Завгороднього, Ф. Бутинця, С. Івахненкова, Т. Писаревської, І. Матієнко-Зубенко висвітлюють концептуальні теоретичні питання створення і функціонування комп'ютерних інформаційних систем обліку суб'єктів господарювання [1-5]. Водночас існує ряд публікацій, присвячених окремим питанням прикладного характеру. Так, Т. Камінська приділяє увагу основним проблемам, пов'язаним з автоматизацією бухгалтерського обліку на підприємствах, таким, як комп'ютерне шахрайство, несанкціонований доступ та помилки, пов'язані з неграмотним користуванням програмами [6], а також висвітлює питання практичного використання спеціалізованої конфігурації для сільськогосподарських підприємств України, розробленої компанією «Кварц» (м. Черкаси) та сумісної з програмою «1С: Предприятие – Бухгалтерский учет для Украины 7.7» для обліку розрахунків за товарні операції [7]. В. Муравський [8] обґрунтовує доцільність побудови відповідних систем фінансового, податкового, управлінського обліку, контролінгу на єдиній вхідній інформаційній базі, яка формується на бездокументній основі в умовах повністю автоматизованого збору, реєстрації, оброблення та передавання облікової інформації. Питання практичного використання типової української конфігурації програми «1С: Бухгалтерія 7.7» для автоматизації обліку на підприємстві розглядає О. Дубій [9].

Однак у науковій і практичній літературі не висвітлюється питання обліку роз-

рахунків з постачальниками, підрядниками та покупцями з використанням спеціалізованої конфігурації «СПС. АгроКомплекс», що і зумовило вибір теми даного дослідження.

Метою статті є висвітлення особливостей організації обліку розрахунків з постачальниками, підрядниками та покупцями в сільськогосподарських підприємствах за умови використання «СПС. АгроКомплекс».

Для досягнення мети передбачається виконання таких завдань:

- проаналізувати сучасний стан організації автоматизованого обліку розрахунків з постачальниками, підрядниками та покупцями в сільськогосподарських підприємствах;
- висвітлити особливості використання спеціалізованої конфігурації «СПС. АгроКомплекс» для організації обліку розрахунків з постачальниками, підрядниками та покупцями.

Результати досліджень. На даний час більша частина сільськогосподарських підприємств використовує у своїй діяльності ручний облік, що поряд із низькою продуктивністю праці обліковців робить надзвичайно складним прийняття своєчасних та обґрунтованих управлінських рішень. Однією з передумов збереження конкурентоспроможності підприємств та вдосконалення управління в сучасних умовах є корінна реконструкція його технічної та інформаційної бази на основі впровадження автоматизованої системи обліку з використанням автоматизованих робочих місць бухгалтера (АРМБ).

Автоматизоване робоче місце (АРМ) бухгалтера – це робоче місце бухгалтера, яке разом з іншими засобами праці обладнане персональним комп'ютером, комплексом програм для виконання обліковцем своїх обов'язків по збору, систематизації, обробці та аналізу інформації.

Однією з основних проблем організації АРМ бухгалтера є вибір найбільш придатної для господарства програми автоматизації, яка б, окрім виконання стандартних процедур, надавала бухгалтеру можливість самостійно автоматизувати нові функції та вирішити нові облікові та аналітичні задачі в процесі накопичення досвіду роботи із системою, а також самостійно вносити у програму відповідні зміни, зумовлені, наприклад, зміною законодавства.

В Україні використовується значна кількість програмних продуктів для автоматизації бухгалтерського обліку, найбільш популярними з яких є «Парус», «Fin Expert», «Lady Fan», «Фінанси без проблем», «1С: Бухгалтерія 7.7, 8.0» та інші.

Багато спеціалістів зазначають, що програма «1С: Предприятие - Бухгалтерский учет для Украины 7.7» нині є найпоширенішою серед автоматизованих програм для бухгалтерії підприємств, що зумовлюється багатьма функціональними можливостями, зручним інтерфейсом, доступністю програми для навчання. Однак облік на сільськогосподарських підприємствах має ряд особливостей, які обов'язково необхідно враховувати при впровадженні програми автоматизації. На сьогоднішній час існує декілька конфігурацій, створених на базі програми «1С: Бухгалтерія 7.7» та призначених для обліку на сільськогосподарських підприємствах. Проте, на нашу думку, найкращим варіантом є спеціалізована конфігурація «СПС. АгроКомплекс» компанії ІнфоСофт. Вона призначена для автоматизації всіх видів обліку на сільськогосподарських підприємствах і розроблена таким чином, щоб в одній інформаційній базі охопити всі види обліку – від автоматизації операцій по касі і банку до обліку випуску і реалізації продукції, кадрового обліку і розрахунку заробітної плати. Крім того, принциповою відмінністю зазначеної конфігурації від інших конфігурацій, призначених для обліку у сільському господарстві, є її побудова на основі змінного програмного коду, що дозволяє гнучко змінювати роботу системи без зміни її основного коду, реалізувати на базі однієї платформи різні за функціональним призначенням облікові системи та значно полегшити супроводження облікової системи у користувача.

На ділянці обліку розрахунків з постачальниками, підрядниками та покупцями «СПС. АгроКомплекс» забезпечує виконання всіх операцій ведення, обробки, збереження й надання необхідної інформації, групування даних на рахунках із метою контролю стану заборгованості та виявлення сумнівних боргів та прострочених зобов'язань, а також дозволяє реалізувати всі переваги автоматизації обліку.

На жаль, у конфігурації «СПС. АгроКомплекс» немає можливості вводити договір в інформаційну базу, внаслідок чого втрачається можливість виписувати на його підставі документи «Рахунок-фактура», «Видаткова накладна», «Надання послуг», отримувати ряд цінної аналітичної інформації, такої, як аналіз надходжень / відвантажень в розрізі договорів, видів договорів. Проте конфігурація включає велику кількість стандартних та спеціалізованих звітів, що дозволяють здійснювати всебічний аналіз і контроль обліку розрахунків з постачальниками, підрядниками та покупцями.

Усі звіти, формування яких передбачено в конфігурації, за функціональним призначенням поділяються на кілька груп.

Стандартні звіти призначені для відображення стану розрахунків з постачальниками, підрядниками та покупцями за будь-які періоди часу і ведення стандартної бухгалтерської документації (наприклад, шахова відомість, оборотно-сальдова відомість по рахунку, журнал-ордер тощо). Ці звіти можуть використовуватися для отримання як підсумкової, так і детальної інформації з будь-яких аспектів бухгалтерського обліку, оскільки оперують такими поняттями, як «Рахунок», «Субkonto», «Валюта» і т. ін. Частина цих звітів використовується для аудиторських перевірок (наприклад, Головна книга, Оборотно-сальдова відомість, та ін.)

Для поточного аналізу стану розрахунків з контрагентами призначені такі звіти, як картка рахунка, картка субрахунка тощо.

Регламентовані звіти — це, передусім, звіти, призначені для подання в податкові органи та різноманітні спеціальні фонди. Тому їх склад і зміст визначаються різними державними органами, такими як Державна податкова адміністрація, Міністерство фінансів України, тощо. До таких звітів належать зокрема Звіт про дебіторську та кредиторську заборгованість, Декларація про ПДВ та ін.

Наведені типи звітів є спільними для всіх конфігурацій, розроблених на основі платформи «1С:Бухгалтерія 7.7». Відмінними для кожної конфігурації є *спеціалізовані звіти*. На досліджуваній ділянці обліку вони призначені для ведення стандартної бухгалтерської документації, яка використовується для здійснення контролю за рухом розрахунків з контрагентами.

До спеціалізованих звітів з розрахунків з постачальниками, підрядниками та покупцями, які дозволяє отримати конфігурація, належать:

Акт звірки взаєморозрахунків – документ, який характеризує стан взаєморозрахунків між підприємством та контрагентом за заданий період.

Розрахунки з контрагентами – характеризує рух взаєморозрахунків із усіма контрагентами підприємства чи з конкретним контрагентом за обраний період. Формуючи звіт, користувач може зазначити вид взаєморозрахунків (монетарні чи немонетарні), для монетарних розрахунків є можливість вибору готівкових чи безготівкових розрахунків, можна також обрати валюту розрахунків.

Документи за взаєморозрахунками – звіт, характеризує стан взаєморозрахунків з конкретним контрагентом в розрізі окремих документів. У налаштуваннях звіту також можна обрати вид взаєморозрахунків, валюту, період, за який формується звіт.

Календар взаєморозрахунків.

Однією з відчутних переваг автоматизованої форми обліку порівняно з ручною є можливість отримання інформації про стан розрахунків у будь-який момент часу. Оперативна обробка звітів, сформованих за такими критеріями, як заборгованість за договорами, укладеними з контрагентами, за видами договорів (якщо підприємство використовує декілька видів договорів), за заявками, за видами заявок, за типами контрагентів,

дозволить своєчасно стягувати дебіторську та погашати кредиторську заборгованість, дотримуючись строків позовної давнини.

Висновки. В процесі здійснення господарської діяльності підприємства виникає необхідність обліку розрахунків з постачальниками, підрядниками та покупцями. Правильне відображення в обліку цих розрахунків має винятково важливе значення, оскільки суми балансових залишків за цими об'єктами обліку та періоди їх оборотності впливають на оцінку фінансового стану підприємства.

Використання спеціалізованої конфігурації «СПС.АгроКомплекс» дає можливість здійснювати якісний та своєчасний облік розрахунків з контрагентами.

Аналіз руху розрахунків з постачальниками, підрядниками та покупцями у конфігурації можливий з використанням механізму звітів, який дає можливість користувачеві аналізувати стан та рух розрахунків за обраний період.

Література

1. Завгородний В.П. Автоматизация учета, контроля и аудита. / В.П. Завгородний. - К.: Фірма "Ді-КСІ", 1999.
2. Бутинець Ф.Ф. Інформаційні системи бухгалтерського обліку: [підручник] / Ф.Ф. Бутинець. [для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит»] – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 544 с.
3. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту [навчальний посібник] / С.В. Івахненко. – [2-ге вид., випр.] - К.: Знання, 2004 – 348 с.
4. Писаревська Т.А. Інформаційні системи обліку та аудиту: [навчальний посібник] / Т.А. Писаревська. - К.: КНЕУ, 2004. - 369 с.
5. Терещенко Л.О. Інформаційні системи і технології в обліку. [навчальний посібник] / Л.О. Терещенко, І.І. Матієнко-Зубенко. – К.: КНЕУ, 2004. – 187 с.
6. Камінська Т.Г. Облік розрахункових операцій у конфігурації для сільськогосподарських підприємств програми «1С: Предприятие 7.7 Бухгалтерский учет для Украины» / Т.Г. Камінська // Економіка АПК. – 2007. - №3. - С. 85-93.
7. Камінська Т.Г. Проблемні аспекти автоматизованих бухгалтерських систем на підприємстві / Т.Г. Камінська // Нац. аграрний університет. Науковий вісник. – Київ, 2007. – Вип. III. - С. 361-364
8. Муравський В. Відмова від первинного документування як чинник інтеграції повністю автоматизованої системи обліку / В. Муравський // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – №10. – С. 35-42
9. Дубій О. 12 уроків з 1С: Бухгалтерії. [навчальний посібник] / О. Дубій – [2-ге вид. оновл.] – Львів: Бак, 2002. – 216 с.

Тинтулова Т.Я., Гончарова Е.Н. **Особенности организации учета расчетов с поставщиками, подрядчиками и покупателями с использованием специализированной конфигурации «СПС. АгроКомплекс»**

Аннотация. Проанализировано современное состояние организации автоматизированного учета расчетов с поставщиками, подрядчиками и покупателями в сельскохозяйственных предприятиях. Осветлены особенности использования специализированной конфигурации «СПС. АгроКомплекс» для учета расчетов с контрагентами.

Ключевые слова: расчеты, конфигурация, автоматизированное рабочее место бухгалтера, покупатели, поставщики.

Tintulova T.Ya., Goncharova Ye.N. **Feature of the organisation of the account of calculations with suppliers, contractors and buyers with use of a specialised configuration «SPC. AgroComplex»**

Summary. A modern condition of the organisation of the automated account of calculations with suppliers, contractors and buyers in the agricultural enterprises is analysed. Features of use of a specialised configuration «SPC. AgroComplex» for the account of calculations with counterparts are highlighted.

Key words: calculations, a configuration, the automated workplace of the bookkeeper, buyers, suppliers.

